

Соломаха Н. Л. ТРАДИЦІЇ ТЕАТРУ КОРИФЕЇВ І СУЧАСНЕ ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ

Рубрика: Соціум. Наука. Культура, Мистецтво

Соломаха Наталя Леонідівна

Харківська державна академія культури

ТРАДИЦІЇ ТЕАТРУ КОРИФЕЇВ І СУЧАСНЕ ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ

Вивчення традицій театру корифеїв та їх впливу на театральний процес України кінця XX - початку XXI ст. є на сьогодні особливо актуальною сферою досліджень.

Українська культура на зламі тисячоліть і на початку XXI ст. переживає суперечливий і відповідальний період переосмислення національних здобутків минулих епох. Після розпаду СРСР і здобуття Україною незалежності перед митцями відкрився широкий простір, що у попередні десятиліття був закритий «залізною завісою». Стали доступними надбання європейського і світового мистецтва. Українські театральні діячі висувують ідею інтеграції українського мистецтва в культурний процес Європи, все частіше звертаються у своїй діяльності до традицій, різних жанрів і видів зарубіжного мистецтва. Цю ідею вони вважають запорукою знаходження власного місця у європейській спільноті. Водночас, стає зрозумілим, що взаємодія з зарубіжним мистецьким досвідом неможлива без національного культурного самоусвідомлення.

Актуальність даної теми обумовлена, по-перше, постійними пошуками вітчизняними режисерами нових форм вираження свого задуму. Це потребує наявності синтетичних акторів, які зможуть його втілити, органічно та майстерно поєднуючи слово, рух, спів і танець. По-друге, сьогодні існує хибне уявлення про театр корифеїв, як про такий, що мав в своїй основі лише натуралістичний показ побуту й етнографії, манера акторської гри його діячів вважається надто театральною, далекою від реалізму. Це зумовлює необхідність вивчення й узагальнення його традицій і створення на їх основі нового культурного багатства.

Незважаючи на актуальність теми, на сьогодні немає комплексного дослідження, яке розкривало б зміст даної проблеми.

В. Шпаковська у своєму дослідженні у колективній праці «Нарисах з історії театального мистецтва України XX ст.», розглянувши українські музично-драматичні вистави кінця XX - початку XXI ст., дійшла висновку, що традиції театру корифеїв не знаходять свого продовження в сучасних постановках. Не зовсім погоджуючись з цим твердженням, буде здійснено спробу це довести.

Здебільшого дана тема розглядається у публікаціях періодичних видань, в яких відомі українські режисери, актори, театрознавці підкреслюють важливість традицій корифеїв для сучасного театру України.

Український театр кінця XIX - початку XX ст. , що отримав назву театр корифеїв, базувався на принципах реалізму. Його діячі утверджували мистецтво перевтілення і переживання та синтетичну природу сценічної обдарованості акторів, які з однаковою майстерністю грали і в драмі, і в музичних виставах.

«Театр корифеїв - це багатющі традиції, які наш театр «перетравлював» протягом цілого сторіччя і досі опановує з драматичними перипетіями» [2, с.6].

Сьогодні існує декілька поглядів на мистецтво корифеїв: одні театральні діячі вважають, що воно себе вичерпало і не представляє цінності для сучасної сценічної культури України. Іншою є думка, що традиції театру корифеїв полягають у натуралістичному

відтворенні побутово-етнографічних елементів, створенні яскравої сценографії, народних пісенно-танцювальних дивертисментах, спрямованих на розвагу глядачів. Така точка зору свідчить про стереотипність мислення, формальність сприйняття національного класичного мистецтва. Творчі здобутки підміняються штампами.

За результатами проведеного дослідження можна стверджувати, що сьогодні найправильнішим є поєднання традицій корифеїв українського театру з сучасними досягненнями світового мистецтва. Відомий український режисер С. Данченко вважає, що «традиції - це не сума естетичних прийомів, а комплекс етичних засад, що зумовлюють саме такий, а не інакший напрям розвитку театру... Такий підхід... звільняє від естетичних шор, допомагає, зберігаючи все невмируще, плідне, рухатися вперед» [1, с. 151]. Необхідно враховувати, що засоби вираження національних традицій залежать від епохи, розвитку суспільства, культури. З часу заснування театру корифеїв минуло близько 130 років. Змінилися соціально-політичні умови в державі і розвинулася режисура.

Прикладом того, що традиції корифеїв знайшли своє продовження і новітнє відтворення у сучасному театральному мистецтві незалежної України, є синтетичність українських акторів. Режисери вимагають від них використовувати всі виразні засоби для розкриття образу: слово, дію, спів, танець, - як це робили видатні театральні діячі кінця XIX ст. Постановники сьогодні використовують поряд з народними мелодіями такі стилі музики, як реп, джаз, боса-нова та інші. Проте необхідно згадати ще одну традицію театру корифеїв: свою творчість вони підпорядковували завданню театру - виховувати глядача. Саме тому при поєднанні національного і світового мистецтва треба дбати про ідейно-естетичний рівень постановки. Найяскравішими виставами, що доводять це, є «Наталка-Полтавка» О. Анурова, «Solo-mea» О. Білозуба та інші.

Таким чином, мистецтво корифеїв українського театру сьогодні сприймається неоднозначно. Досі існують стереотипи, що склалися роками і заважають оцінити по-справжньому художні надбання театру корифеїв. Прагнення режисерів поєднати різні засоби виразності в акторській грі, щоб повніше розкрити образи і донести свій задум до глядача, свідчить, що традиції театральних діячів XIX ст. знаходять своє продовження у сучасному українському театрі.

Література:

1. Данченко С. Занурюватися в гущу життя. / С. Данченко// Київ. - 1986. - № 3. - С. 150 - 155.
2. Драк А. Спадщина, яку ми так і не досягнули (театр корифеїв) /А. Драк // Український театр. - 1994. - № 1. - С. 6 - 8.